

Tárgytematika / Course Description

Művelődésszociológia

AKNB_BHTM102

Tárgyfelelős neve /

Teacher's name: dr. Varga Balázs

Félév / Semester: 2022/23/2

Beszámolási forma /

Assesment: Vizsga

Tárgy heti óraszám /

Teaching hours(week): 1/1/0

Tárgy féléves óraszám /

Teaching hours(sem.): 0/0/0

OKTATÁS CÉLJA / AIM OF THE COURSE

A kultúra és a társadalom kapcsolatainak vizsgálatával a hallgatókban kialakuljon bizonyos szociológiai szemlélet, s a tárgy legfontosabb eredményeivel, módszereivel önállóan legyenek képesek a mindennapi élet jelenségeit, összefüggéseit értelmezni és véleményezni. Ezen kívül belássák és megértsék, hogy a társadalmi differenciálódásban, a társadalmi egyenlőtlenségi rendszerben a kulturális fogyasztás különbségei meghatározó szerepet töltenek be, így - mint leendő szakembereknek - a kultúra különböző területeivel kapcsolatos igények ismerete szükségeltetik ahhoz, hogy a kulturális lehetőségek széles skálájának biztosításán keresztül az egyenlőtlenségek csökkenjenek és megvalósuljon minél több állampolgár számára a választás szabadsága. A fentiekén túl a hallgatók megismerkednek a mai magyar társadalomban létező művelődési és kulturálódási szokásokkal, ezen tevékenységek mentén létrejövő csoportokkal.

TANTÁRGY TARTALMA / DESCRIPTION

1. A kultúra, szabadidő, kulturálódás, művelődés fogalma. A művelődésszociológia, és egyéb kultúrával foglalkozó szakszociológiák tárgyköre, főbb kérdésfelvetései.
2. A művelődésszociológia kutatási területei és kutatási módszertana.
3. A műveltség és a társadalom kapcsolata, egymásra gyakorolt hatása.
4. Tőkefajták. A kulturális tőke sajátosságai.
5. A kulturális elit a magyar társadalomban.
6. A magas kultúra, a populáris kultúra és a tömegkultúra jellemzői.
7. Színházba, komolyzenei koncertre, múzeumba, kiállításra járási szokások a magyar társadalomban.
8. Olvasási szokások a magyar társadalomban, a könyvtárak hagyományos és új szerepe.
9. Moziba, könnyűzenei koncertre, fesztiválra járási szokások a magyar társadalomban
10. Médiaismeretek. Médiarendszer, médiacsoportok és médiatípusok.
11. Változó újságírói szerepek. A műsorszolgáltatók típusai, online kommunikáció.
12. A tömegkommunikációs eszközök hatása a kulturális fogyasztásra
13. Kulturálódási és szabadidő-eltöltési csoportok a magyar társadalomban

SZÁMONKÉRÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE / ASSESSMENT'S METHOD

Aláírás feltétele: órákon való részvétel a TVSZ szerint és egy prezentáció megtartása a megbeszélt témából.

A félév folyamán minden nappali tagozatos hallgatónak egy 30 perc időtartamú kiselőadás formájában ismertetnie kell az általa választott szemináriumi témát. (Nem felolvasásról, kiselőadásról van szó!) Az előadó ismerje a téma szakirodalmát, az esetleges vitás kérdéseket. A referátumhoz kapcsolódó, választható témaköröket az első órán ismerhetik meg a hallgatók.

A félév zárása: a szemeszter írásbeli vizsgával zárul, melynek sikeres teljesítéséhez az előadások anyagának, valamint a kötelező és ajánlott irodalmak kijelölt részeinek ismerete szükséges.

KÖTELEZŐ IRODALOM / OBLIGATORY MATERIAL

KÖTELEZŐ IRODALOM

Andorka Rudolf: Bevezetés a szociológiába. Budapest, Osiris Kiadó, 2006.

Tibori Tímea: A szabadidő szociológiája. Budapest, Gazdasági Főiskola, 2006.

AJÁNLOTT IRODALOM

Antalóczy Tímea – Füstös László – Hankiss Elemér (szerk.): Mire jó a kultúra? Jelentés a magyar kultúra állapotáról. Budapest, Magna Produkció, 2010.

Bárdosi Mónika – Lakatos Gyuláné – Varga Alajosné: A kultúra helyzete Magyarországon. (Találkozások a kultúrával 4.) Budapest, Magyar Művelődési Intézet, 2005.

Bittner Zoltán: A 15-29 éves korosztály tevékenységszerkezete az időmérleg-vizsgálatok tükrében. Pécs, Pécsi Tudományegyetem, 2013.

http://ktk.pte.hu/sites/default/files/mellekletek/2016/01/bittner_a_15-29_eves_korosztaly_tevékenységszerkezete_az_idomerleg-vizsgálatok_tukreben_-_tanulmány_2013.pdf

Bocsi Veronika: Az idő a campusokon. Szeged, Belvedere Meridionale, 2013.

Bocsi Veronika: Az időfelhasználás nemek közötti különbségeinek vizsgálata a hallgató populáció esetében. *Educatio*, 2007/4. 675-720.p.

Bourdieu, Pierre: Előadások a televízióról. Budapest, Osiris Kiadó, 2001.

Bourdieu, Pierre: Gazdasági tőke, kulturális tőke, társadalmi tőke. In: Lengyel György – Szántó Zoltán (szerk.):

Tőkefajta: A társadalmi és kulturális erőforrások szociológiája. Budapest, Aula Kiadó. 1998.

Bukodi Erzsébet – Altorjai Szilvia – Tallér András: A társadalmi rétegződés aspektusai. Budapest, KSH Népeségtudományi Intézet, 2005.

Csikszentmihályi Mihály: Flow. Az áramlat. A tökéletes élmény pszichológiája. Budapest, Akadémiai Kiadó, 1997.

Demetrovics Zsolt – Paksi Borbála – Düll Andrea: Pláza, ifjúság, életmód. Egészségmagatartás vizsgálatok a fiatalok körében. Budapest, L'Harmattan, 2009.

http://demetrovics.hu/dokumentumok/plaza_090505.pdf

Dudás Katalin – Hunyadi Zsuzsa: A hagyományos és a modern tömegkultúra szerepe a kulturális fogyasztásban. (Találkozások a kultúrával 6.) Budapest, Magyar Művelődési Intézet, 2005.

Falussy Béla: Az időfelhasználás metszetei. Budapest, Új Mandátum, 2004.

Gyenes Edina: Olvasási szokások. (Találkozások a kultúrával 5.) Budapest, Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus, 2005.

György Péter: Digitális éden. Budapest, Magvető Kiadó, 1998.

Herczog Csilla – B. Hegedűs Katalin: Kulturális közösségi marketing és média ismeretek. Tudástár a közösségi művelődésben sorozat. IV. kötet. Budapest, Nemzeti Művelődési Intézet, 2018. <https://nmi.hu/wp-content/uploads/2019/02/Tud%C3%A1st%C3%A1r-IV.-Kultur%C3%A1lis-k%C3%B6z%C3%B6ss%C3%A9gi-marketing-%C3%A9s-m%C3%A9dia-ismeretek.pdf>

Hofstede, Geert – Gert Jan Hofstede, Gert Jan: Kultúrák és szervezetek. Az elme szoftvere. Pécs, VHE Kft, 2008.

Hunyadi Zsuzsa: A budapestiek kulturálódási szokásai. (Találkozások a kultúrával 3.) Budapest, Magyar Művelődési Intézet – MAT Szociológiai Kutatóintézete, 2004.

Hunyadi Zsuzsa: A fesztiválok közönsége, helye, szerepe a kulturális fogyasztásban. (Találkozások a kultúrával 2.) Budapest, Magyar Művelődési Intézet – MTA Szociológiai Kutatóintézete, 2001.

Hunyadi Zsuzsa: Kulturálódási és szabadidő-eltöltési szokások, életmódcsoportok. (Találkozások a kultúrával 7.) Budapest, Magyar Művelődési Intézet, 2005.

- Hunyadi Zsuzsa: A művelődési házak közönsége, helye, szerepe a kulturális fogyasztásban. (Találkozások a kultúrával 1.) Budapest, Magyar Művelődési Intézet – MTA Szociológiai Kutatóintézete, 2004.
- Időmérleg-módszertan. Központi Statisztikai Hivatal – internetes kiadvány. 2010. május.
http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/idomerleg_mod.pdf
- Időmérleg. 2009/2010. Összefoglaló adattár. Budapest, Központi Statisztikai Hivatal, 2012.
<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/idomerleg/idomerleg0910.pdf>
- Losonczi Ágnes: Az ember ideje. Esszék az időről. Budapest, Holnap Kiadó, 2009.
- Magyari Beck István: Múzsák a piacon. Esszé a kultúráról és arról a kábítószerről, amit kultúrának hívnak. Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem, Aula Kiadó, 1994.
- Nagy Ádám – Szabó Judit Nikoletta: Motiválás a közösségi művelődésben és az ifjúság bevonása. Tudástár a közösségi művelődésben. VIII. kötet. Budapest, Nemzeti Művelődési Intézet, 2018. <https://nmi.hu/wp-content/uploads/2019/02/Tud%C3%A1st%C3%A1r-VIII.-Motiv%C3%A1ll%C3%A1s-a-k%C3%B6z%C3%B6ss%C3%A9gi-m%C5%B1vel%C5%91d%C3%A9sben-%C3%A9s-az-ifj%C3%BAs%C3%A1g-bevon%C3%A1sa.pdf>
- Nagy Attila: Háttal a jövőnek? Középközelgések olvasás- és művelődésszociológiai vizsgálata. Budapest, Gondolat Kiadó – Országos Széchényi Könyvtár, 2003.
- Sperber, Dan: A kultúra magyarázata. Budapest, Osiris Kiadó, 2001.
- Szretykó György (szerk.): Tömegkultúra és tömegmanipuláció a modern társadalomban. A média- és a művelődésszociológia új aspektusai. Pécs, Comenius Bt., 2005.
- Tibori Tímea: A magyar lakosság szabadidő mérlege. Budapest, MTA SZKI, 2002.
- Vitányi Iván: A magyar kultúra esélyei. Kultúra, életmód, társadalom. Budapest, MTA Társadalomkutató Központ, 2006.
- Vitányi Iván: A magyar társadalom kulturális állapota. Budapest, Maecenas Holding, 1997.
- Wessely Anna. (szerk.): A kultúra szociológiája. Budapest, Osiris Kiadó, 2003.